

НАРОД

„Народ“ излази свакога дана по подне.

Штампариа се налази у Франковој улици број 20.

Власник
КРСТА Љ. МИЛЕТИЋ

Рукописи се не враћају.

Огласи и белешке наплаћују се по погодби.

Редакција је у улици Франковој бр. 20.

Главни уредник
ДРАГ. С. ГОГИЋ

Српски и бугарски социјалисти

II.

»Работнически Вестник« од 6. новембра, између осталог пише: »Није објашњиво, зашто се српски социјалисти, који су дали тако широк полет својој националистичкој фантазији, заустављају пред Хрватском, зашто не траже и њено присаједињење Србији. У сваком случају они траже велику Србију, која са својих 10 милиона Срба треба да постане највећа и најјача држава на Балкану. Другим речима, српски социјалисти траже велико српско Душаново царство, које је идеал српске шовинистичке буржоазије и српске династије. Они искључују балканску федерацију великом Србијом, а што на крају ипак говоре о федерацији, то није само недоследност, већ прикривање национализма и ниска демагогија.«

»Камбана« од 5. новембра у чланку »Социјалистичка лукавства« пише: »Холандско скандинавски комитет одриче нам у своме манифесту право на Добруцу и западну Македонију, а српски социјалисти траже да им се да цела Босна, Херцеговина и вардарска долина. И све то у име великих социјалистичких идеала. Очеvidно је, има нешто труло у савременом социјализму, кад су могуће овако зликовачке декларације.«

»Препорек« од 5. новембра: »Пошто су се чврсто прихватили за пројект холандско скандинавских социјалиста, који предлажу да се Србији да излаз и на Јеђејско Море, лукави српски социјалисти пледирају за уједињење српског народа, који би бројао више од 10 милиона, при чему су и сами осетили да је то врло много речено и да они и сувише откривају карте.«

»Дневник« од 5. новембра: »У овом погледу особито је интересантан рад српских социјалиста. У њиховом меморандуму спроведене су идеје, које ће сигурно зачудити и Пашића. Излази, да је социјалистичка мантија у ово време врло zgodна за маскирање тежња.

Сад народима остаје само да узвикну: Осана, и да створе једну велику Србију, о каквој чак ни Пашић није сањао.«

»Зарја« од 7. новембра: »Меморандум српских социјалиста представља једну смешу од заслепљеног српског империјализма и фразеологије која нема такмаца чак ни код руских бољшевика. Специјално у питању о Македонији српски социјалисти нису никад били искрени, и увек су радили само као најнижи шовинисти. Социјалистичка фраза служила им је само као маска, а свесно су радили да се Македонија присаједини Србији. Још у 1913. рекли су у Београду Саказову да је Македонија за српску државу неопходна.«

»Еко де Билгари« од 6. новембра: »Српски меморандум је врло интересантан докуменат о српском менталитету. Ту се виде српске амбиције у пуном свом сјају... Не говорећи о Бугарској, чије је природно пристаниште Солун и која на њега има право економски и историјски, било би више дозвољено свакој великој сили да тражи Солун него Србију.«

Исти лист од 13. новембра: »Манифест Штокхолмског комитета у питању Македоније је нелогичан, неправедан и штетан; али нарочито је неправедан, јер не води никако рачуна о правима Бугара. Пред његовим очима је пречи интерес економски него ли национални, прече је стварање подесијег пута српским свињама него тежњи бугарског народа.«

»Воени Известиа« од 13. новембра: »Бугарски социјалисти осетили су се дубоко погођени штокхолмским манифестом. Он је компромитовао веру у рад интернационале.«

Душан Поповић на сву ову пакост бугарску одговорио је овако: »Јавност зна да у Бугарској постоје две социјалистичке странке.

Странка широких, чији је вођа Јанко Саказов, и странка тесних чији су представници Кирков и Благојев. Прва је опортунистичка у толикој мери да често гу-

би социјалистички карактер; друга је радикалнија али са нетолерантним вођама, који одричу социјалистичке квалитете свакоме ко не прихвата шаблоне старог друга Благојева. Ми у опште нисмо хтели да се осврћемо на патетичке изјаве Јанка Саказова о македонском питању, јер све што он говори и чини то је само копија владине политике. Држање тесних не може нас међутим оставити равнодушним.

Нама се пребацује да смо ишли под руку са српском владом. Ваљда зато, што смо констатовали да Срба и Хрвата (а то су само два имена за један исти народ) има преко 10 милиона и рекли да српски народ има права на политичко уједињење као и други народи. Неразумљиво је, зашто би требало да буде срамота за социјалисту да се бори за уједињење свог народа. Можда зато што и буржоаске странке иду за истим циљем. То би значило да не би ни на сунчајој топлоти требали да се грејемо заједно са буржоазијом. У овој тако природној и основној тежњи нема никакве разлике између буржоазије и пролетеријата.

Опасност за хегемонију на Балкану постоји само од стране Бугарске. Ако се Србији узме цела Македонија, као што захтевају у Бугарској и властодржци и социјалисти, онда она остаје у ствари у уским, економски неиздржљивим границама. Уједињење са Црном Гором не би нипошто променило положај. Формално је Црна Гора краљевина, а фактички само једна мала сиромашна област, као већи српски округ. Уз то она нема такве морске луке, која би задовољила потребу.

Али ако Бугарска узме цеду Македонију она постаје господар на Балкану, не због своје бројне преваге него због преваге коју Македонија даје, тим пре што Србији одсеца сваки додир са Грчком.

Човек би ипак могао схватити аспирације бугарске, кад би Македонија у односу према Бугарској била оно што је Босна за Србију. Стварни односи су међутим са свим друкчији. Само Радославов и Са-

казов могу на основу националног принципа да захтевају целу Македонију за Бугаре.

ЧЕШКИ ПРОТЕСТ

Цар х. — Сада тек стварају детаљи о конференцији чешких посланика у Прагу. Доцела је енергична резолуција против које је Министар Председник аустријски протествовао у Парламенту.

У резолуцији се најпре опшарно говори о питању права народа на слободно самоопредељење, затим се протестује против изјава графа Червина у Брест-Литовску, да се питање потлачених народа реши уставним путем и споразумом са државом, којој су до сада припадали ти народи.

Резолуција даље наставља, да Чехи желе такав мир, који ће осигурати потпун развој великих и малих народа, и који ће ослободити све подјармљене народе. Чешки народ захтева слободу на основу свог историског права. Он жели да у својим правима буде изједначен са осталим слободним народима и да у својим границама види и словачку браћу.

Чешка држава мора бити демократска, заснована на праведним социјалним принципима и једнакоправности свих грађана и да, као таква, ради на развоју човечанства. Дале резолуција обећава сва национална права мањинама у својим границама и закљиче се, да ће наставити борбу све докле, док се не оснује чешко-словачка држава. У тој борби употребљаваће сва средства и неће жалити на највеће жртве.

Резолуција се завршава речима:

Мир, који нам не би донао правду слободу, не би био мир за наш народ. Он би био, само увод у непрекидну борбу за нашу независност. У тој борби наш би народ употребио своју моралну и материјалну снагу.

О ДРЖАЊУ ИТАЛИЈЕ

Ђенова. — Министар финансија Нити посетио је радничку комору и држао је раднички говор:

»Беспредметно је сада дискутовати о томе да ли је рат добро или зло. Дискусија мршава, а и подобна да посеје неслогу. Али рат данас није ни хипотеза, ни програм, већ факт. Једина ствар, о којој треба расправљати, јесте: како да изађемо из овог рата; како да изађемо срећно и како да дамо себи самима, а пре свега својој деци Италију, која неће бити тако брзо увучена у нове ратове, која неће бити

несигурна у својој екзистенцији, нити ометана у свом напретку.

Никада неће од Италије, демократске земље, старе колевке народне слободе, духа, земље науке, то јест слободне мисли, никада од Италије неће потећи никаква мисао о надмоћности.

Дивљаштво може такође бити програм, програм неплеменит, као што одрицање може да буде програм, и у неким часовима такође племенит програм.

Али Италија не може да бира, не може да оклева. Остати на месту одолевати, држати се обвеза, то је пре свега погребно; а после тога то је и услов за опстанак.

Шта би било од нас кад би смо оклевали пред непријатељем? Шта би било сутра кад бисмо изгубили веру савезника и поштовање света? Зар би било могуће економско обнављање после рата?

Ми нећемо ни један час продужити рат, кад то буде могуће; али ми

такође знамо, да је мир тежак као и победа и да га треба задобити.«

БУГАРИ У ИТАЛИЈИ

Рим. — Аустријски савезници у циљу да покажу своје учешће у окупацији венетске области, увели су своју администрацију у ваше талијанских вароши: Турци у Фелтре а Бугари у Конелано. Многе приватне куће су ошљачкане у Граду, Червињо и у Градишки, а многе су западене. Аустријанци су основали нарочити суд против Италијана који су били чиновници у окупираним областима.

ИЗЈАВА Г. КЛЕМАНСО

Париз. — У интервјуу у амстердамском »Телеграфу« Клемансо је изјавио да ће рат трајати бар докле, док Немачка не дође себи. »Ако милитаризам буде и даље владао, ми смо готови да примимо ударац и да на њега моћно одговоримо да ће овај рат бити последњи.

Стање духова у Француској је одлично, француска војска материјално никад није била спремнија, американске трупе долазе уредно.«

Парвусов социјализам

Др. А. Хелфанд, немачки народни посланик у Рајхстагу, члан социјалистичке већине, постао је познат већ у целом свету, па и код нас, пишући под псевдонимом Парвус...

Он је нарочито радио, агитовао и писао у току ове тра године рата. Између осталог, он се у својој чувеној књизи »Социјални биланс рата« био упео да докаже руским револуционарима, да је Немачка имала за главни циљ у овом светском рату да обори царистичку тиранију. Чим буду уговором о миру руске слободе осигуране, германска империја отуриће далеко од себе мач, шлем и оклоп, и претвориће се у добродушну и благу демократију.

Он је тај који је служило као посредник између Шајдемана и Лењина, а много се мајао и око конференције у Штокхолму.

Али до скоро се није знао најглавнији Парвусов посао: Данске новине сада јављају, да он већ две године трује са угљем. И то, има такав дућан, какав се никада није видео. Његове муштерије су данске социјалисте, међу првима министар Штауниг. А тиме створена бенефиција је у томе што немачку ствар брани најјача партија у земљи, и то у влади, у парламенту, у штампи итд.

Ова је факта открио либе-

рални лист »Кобенхавн.« Ово је суштина: Комитет радничких синдиката и Савез данских социјал-демократа, уједињени под именом »Генерална Организација данских радника«, издејствовали су још од 1915 код немачких власти, посредништвом Парвусовим, монопол за увоз угља.

Да би се извело ово предузеће основано је »Удружење за снабдевање данских радника угљем«, којим су управљали, под немачком контролом, шефови социјалистичких партија, између осталих Т. Штауниг, министар и Карл Мадсен, председник »Генералне Организације«. За годину дана цифра свршених послова попела се на 60 милиона круна, а добит за партијске управљаче била је 8—15 милиона, јер су они прожавали по много скупљу цену него што су куповали.

»Социјал Демократен«, орган Штаунинга и Бјоргберга, пишући о овом предузећу крајем децембра, каже да је оно у финансијском погледу постигло одличне резултате, али главна је добит у националном смислу. »Задуживши Немачку својим држањем, социјалисти су имали ту срећу да од ње издејствују славу угља у оно време, кад га је Енглеска обуставила. Називају нас германофалима, али без разлога, јер смо ми само својом истинском неутралношћу

наведи ово велико народно дело.

После овога пледојаеа, коме равна нема, дошла је и Парвусова изјава у „Политикуву“: „Моје књиге показују да сам против сваког империјализма па и немачког, ма да ме неки називају милитаристом. Али напади против мене неће ме у моме схватању померати ни за сантиметар.“

Да је велеуважени Парвус само једно оруђе из Вилхелмштрасе, види се не само по томе, што су са њим радиле равне немачке компаније (железничке, рударске и т. д.), већ и по распрострањености оваквог начина рада. То није само у Данској да су радничке класе и њихови шефови искористи као немачко оруђе. У Шведској два посланика Риксдига образовали су једну компанију од четврт милиона круна у циљу стварања огрева за раднике. „Парвус се није мешао у посао“, изјавили су они кад су листови дигли хајку на њих, нарочито лист Брантвигов. У Норвешкој су Немци били предузели истоветну акцију.

„У пролеће 1916, прича „Социјал Демократен“ из Христијаније, кошао је у Норвешку један преставник немачких синдиката, по имену Јансов, која је предложио нашим да их снабдева угљем. Мало доцније стигао је и један берлински новинар, по имену Баке, који има неку социјалистичку агенцију. По његовом тражењу шефови норвешке социјалистичке партије држали су два скупа, на којима им је он понудио 40 хиљада тона угља, тражећи од њих као накнаду да се социјалистичка штампа покаже благонаклона према немачкој

влади и да раднички посланици поседу опозицију против свих ствари, које би биле од користи Савезницима. Његове су понуде одбијене, а и министар спољних послова извештен је о овоме.

Тако је Немачка, водећи преко Парвуса и нему подобних типова полетачку трговину, поухавала да купује људску савест, али су ипак и ови и сви други овакви покушаји на време откривени.

ЈАПАН У РАТУ

Лондон. — Јапански министар спољних послова Мотоно држао је у скупштини овај говор:

„Рат, који је загњурио у крв Европу за време последње три године, наставља свој ток пустошења и немогуће му је предвидети крај.

Јуначке војске на мору и на суви свих пријатељских нам и савезничких држава, за ове дуге три године, усред страдања сваке врсте, борили су се несаломљивом срчаностију и поуздањем, зашто им се диве и одаје им част цео свет.

Јапан, веран својим међународним обвезама учинио је све напоре да потпомогне савезнике у остварењу ратних циљева, и суделовао је свим могућим средствима са војском и марином.“

Говорник је срећан што може изјавити да савезнички народи и владе високо цене јапанску кооперацију.

који су верни династији и држави. Дужност владе је хлађу пута тежа него што народ мисли. Она ће моћи извршити своју дужност само онда, ако буде потпомогнута јавним мњењем. (Окобрављење; протести код Словеја).

После тога настаје дискусија. Немачки посланици Бахер, Елверт и Оберлајтнер, у име Немаца из Чешке, Шлеске и Моравске, протествују против прашке резолуције. Захтевају да се установи засебна немачка провинција у Чешкој и да се Немцима у Моравској да потпуна аутономија.

Чешки и југословенски говорници поново наглашују права својих народа и кривичују преговоре у Брест-Литовску и начин, како се тумачи принципи о праву народа за слободним самоопредељењем.

Гломбински, Голак, боји се изјава генерала Хофмана и протествује против прохтева Немачке. Вели да је једини начин да се осигура будући мир: задовољење пољских захтева.

КОД НЕПРИЈАТЕЉА

Лондон. — Телеграм из Копенхагена јављају да се врши најстрожија цензура над свима вестима, које се односе на штрајкове. Ипак се сазнаје да се покрет сваког дана све више шири.

Немачка врховна команда објавила је један коминике у коме наређује да власти, кад буду принуђене да употребе оружје, не праве никакву разлику између радника који штрајкују и оних који изазивају неред.

Да се сузбије раднички покрет ратно стање је објављено у свима индустријским центрима. Штрајкачи се хапсе у маси и шаљу на фронт.

Цирих. — „Берлинер Тагблат“ у једном чланку о Чешкој вели, да је један виши чиновник из Прага изјавио, да власт коју данас има бечка влада у Чешкој, скоро је једнака власти петроградских народних комесара у Финској.

Цирих. — Раднички покрет, који је водио Адлер — син, сада води народни посланик Ото Бауер, који се скоро вратио из Русије, где је дрго времена живео као заробљеник, и покрет узима све више маха, како се није у први мах ни слутило.

Телеграми из Прага јављају о великој манифестацији која је била 9. овог месеца. „Наје Фраје Пресерачуна да је број манифестаната, који је учествовао на манифестацији, прелазило шест хиљада.

У градском парку говорили су најпознатија чешки народни говорници.

Исти лист саопштава затим, да је у Острови у Моравској, против сваког очекивања, огроман број

ФРОНТ НА ПЈАВЕ

Рим. — Јављају са фронта: Непријатељ се активно спрема у својим линијама. Ове припреме су искључиво дефинитивне природе. Јавља се и за концентracију трупа на горњој висоравни виси Грапа, дуж Пјаве и до Таљамента.

Наименовање генерала Боројевића за генералисима на италијанском фронту значајно је за аустријске намере. Аустријанци сад имају на фронту исто онолико снаге, колико су имали у нападу од 25. октобра од Пјаве до Стелвио. Немачке неке трупе повучене су и замењене другима. — Заробљеници причају да је садашње затишје због рђавог времена, али чим буде лепо време нападиће се извршити у исто време на француском и италијанском фронту.

радника из тог краја одлучио, да штрајкује.

Упркос одлуке управе странке у Бечу, хиљаде радника из рудника и угљених мајдана Витковиц одлучили су, да не долазе на рад.

С друге стране се јавља да је у Кракову проглашено опасно стање.

Амстердам. — „Форверц“ јавља да је у Бечу изгорео највећи млин са свима магацинима. Штета је огромна. Овај млин играо је важну улогу у снабдевању Беча.

Берн. — „Берлинер Тагблат“ објавио је једну депешу из Беча, која је изазвала сензацију у Немачкој. У њој се каже да народи у Аустрији и у Немачкој траже одмах мир и у будуће ратовати само за мир без анексија.

Берн. — Немачка штампа врло је нестрпљива због спорности преговора у Брест-Литовску. Она чини зато одговорним руске делегате, чије држање сматра за непопустљиво.

„Келнше Цајтунг“ пише: Стрпљење немачког народа има своје границе. Ако се преговори буду и даље отезали наша ће војска напасти Русију понова.

САОПШТЕЊА

ВЕНЧАЊЕ. — Г. Страхина Петровић, члан Српског Позоришта венчаће се у недељу 28. јануара у Водену са гђицом Данијом Милићевић, чланицом Позоришта.

Мирко Бајић, в. нар. бр. 414 моли да га извести ко би знао, где се налазе Вукашин К. Животић, техничар који је био 1916 год. на техничкој школи у Паризу, и Жјак Ј. Марковић, њак који је био у 1916 год. њак у лицеју у Бастији, Корзика, — јер њихови родитељи питају дали су живи и где се налазе

ЗВАНИЧНИ ИЗВЕШТАЈИ

ФРАНЦУСКИ КОМИНИКЕ

15. сати — Доста жива канонада на неколико места северно од Шмен де Дам. Одбијено је једно немачко оделење.

Авиатика. — Француски апарати за гоњење имали су 21 ов. м. леп успех. Водиле су са немачким пилотима праве ваздушне битке. Осам немачких апарата је оборено, а пет су се морали спустити, пошто су тешко оштећени.

23 сата. — У Аргоњи гв вршили смо један препад и добили нешто заробљеника. Доста жива артиљеријска борба у области коте 344, десна обала Мезе. Међусобна канонада на осталом фронту.

Извештај Штаба Источне Војске. — Сукоби на тропу на ушћу Струме. Западно од Преспанског језера, непријатељ је, после јаког бомбардовања, покушао један препад, али није могао допрети до наших линија.

Наша артиљерија је успешно вршила разорно гађање непријатељских батерија и трупа.

Наша авиони су бомбардовали аеродром у Драми и логоре између Драме и Сереза.

ИТАЛИЈАНСКИ КОМИНИКЕ

Артиљерија је била активнија у Вал Лагарина и према обали. Наша извиђачка одељења успешно су извршила изненадне нападе код Кастионе, ју

жно од Мори и код Капо Силе. У тим нападима добили смо заробљеника.

Наша авиоплани вршили су много јаких бомбардовања иза непријатељских линија. Прошле ноћи наши авиони, кооперишући са ескадрилом са флоте, бомбардовали су железничко-транспортно од Пјаве и вратили се неповређени у своје базе.

Непријатељски авијатчари су оп т бомбардовали Венецију и друга насељена места у венетској области, нападајући места, у којима се већном налази цивилно становништво и где ретко има војних објеката. Падова, Тревизо и Местре бомбардовани су више пута, у зору, увече и преконоћ. Приватна својина, као и обично претрпела је највећу штету а међу приватним људима има и највеће жртве. Погођена је грађанска болница у Тревизо. Има 8 погинулих и 10 рањених. У Венецији није било ни штете ни жртве.

ЕНГЛЕСКИ КОМИНИКЕ

Извела смо срећан испад прошле ноћи, јужно од Флер Бе и у близини пута Ипр—Стаден. Запленили смо митраљезе и доста Немаца поубијали и заробили.

У току ноћи и јутрос зором велика активност непријатељске артиљерије јужно од Маркоен и северно од пута Камбреј Вапом, а тако исто северно од Ленса и северозападно од Ипра.

НАЈНОВИЈЕ ВЕСТИ

БЕРН. — У Брест Литовску је Радославов јавио једном новинару: Као и сви за рањени народи и Бугари желе мир. Преговори у Брест Литовску наилазе на многе тешкоће, али ће се оне савладати. Централне Силе су нам дале обећање да ће нас помагати у нашим захтевима.

БЕРН. — Немачки и аустроугорски министри спољних послова, фон Килман и граф Чернин отпутовали су из Брест Литовска у Берлин и Беч. У Берлину ће се држати Крунски савет да дискутује о последњим руским предлозима на конференцији у Брест Литовску.

РИМ. — Аустријски губици приликом последњег италијанског напада на фронту Азјаго цене се на 15.000 погинулих и рањених.

ЛОНДОН. — „Тајмс“ сазнаје, да се савезничка конференција у Паризу бавила и питањем о наименовању једног генералисима за све савезничке војске.

ЛОНДОН. — Председник владе Лојд Џорџ одговориће у Доњем Дому на говоре Хертлинг и Чернина.

РИМ. — Командант италијанских трупа у Мафедонији генерал

Момбели постављен је за почасног ађутанта краља Виктора Емануила.

ПЕТРОГРАД. — Дописник „Тана“ из Петрограда јавља, да је Турска предложила засебан мир народном комесару у Транскавказу.

ЊУЈОРК. — Листови пишући о Хертлинговом говору изјављују да је пун надугости и да је неискрен; док у говору графа Чернина виде знак ослабљења Аустроугарске, као последицу затегнуте унутрашње ситуације и жеље за скорим миром.

Мисли се, да Аустрија није само ратом изморена, већ је дошла до ступња исцрпљења.

СРПСКИ ЗВАНИЧАН ИЗВЕШТАЈ

23. јануара у реону Сокола растерали смо ватром пушко—митраљеза једну непријатељску патролу која се приближила нашим препрекама од жице и успела да баца само једну бомбу.

МАЛИ ОГЛАСИ

Винарска радња Ираклије Зарчевића, — Батољца — Препоручује добро природно вино, ковак и ракије по најумеренијим ценама. Радња се налази у улици: Макс Хардена Бр. 13. — у близини „Олимпоса“.

САЈДЛЕР О ЧЕСИМА

Цирих. — Пре неколико дана, Министар Председник Сајдлер одговорио је на интерпелације немачких посланика о манифестацијама чешких посланика у Прагу, који се боре за независност чешко-словеначког народа.

Сајдлер је изјавио, да у праксим манифестацијама није могуће наћи ни сенку поштовања према династичној целини и принципу једанства монархије.

„Та нам манифестација — рекао је Сајдлер — шкоди у међународном погледу. Непријатељ може да нађе у њој подстрек да истраје у својим захтевима, упереним против јединства аустро-угарске монархије. Захтевом, да се примени принцип слободног самоопредељења народа жели се, да се од Шлеске, Чешке и Моравске створи суверена и независна држава.

Та резолуција тако је непријатељска према Аустрији, да је сваки Аустријанац мора одбити са највећим презрењем а свака аустријска влада мора да се против ње бори свим могућим средствима. (Окобрављања Немаца. Добацавања Чеха и Југословена). Свака аустријска влада мора овако да поступи, јер је код велике већине народа, верне цару и домовама, дубоко урезана идеја

о јединству монархије. А да се то јединство одржи, то је воља — што нарочито и по изричном одобрењу истачем и највећег фактора у држави, који је позван да именује владу. Свака друга политика била би потпуно неразумљива.“

Сајдлер даље наставља, да влада не идентификује цео народ са људима, који су донели ову резолуцију. Она се нада овај опасни бакцил неће прећи на здраво народно тело.

Затим је Сајдлер прешао на штрајкове. Вели, да није било опасних нереда, али да је било озбиљне бојазни. Споразум са радницима не сме се схватити као резултат класне борбе. Влада је настојала, да заштити интересе државе и круштва. Нема ни побеђених ни победиоца, јер су узети у обзир интереси свих класа. Учинило се све, да се што пре поврате нормалне прилике.

Влада је обећала разне реформе, које нису могле бити ускраћене народним масама. На завршетку говора, Сајдлер позва цео народ да напусти унутрашњу борбу и да се уједини, док је домовина у опасности. „Може да се мисли — рекао је — што се год хоће о данашњој влади, али мора јој се признати, да она гледа да уједини све оне,